

Des de l'Arxiu

La col·laboració ciutadana en els processos de documentació de les fotografies de l'AHS

David González Ruiz. Tècnic d'Arxius de la Secció d'Imatge i So de l'AHS

178

L'Arxiu Històric de Sabadell, conserva a les seves instal·lacions importants fons i col·leccions de fotografia que any rere any es van enriuint amb les aportacions ciutadanes. Actualment, les modalitats que tenen més acceptació són la donació plena de les fotografies amb els seus drets d'explotació o la cessió dels originals per a la còpia i posterior retorn al seu propietari (això succeeix quan el cedent és conscient del valor històric que té per a la ciutat el material que porta a l'AHS, però vol conservar-ne un exemplar per motius sentimentals).

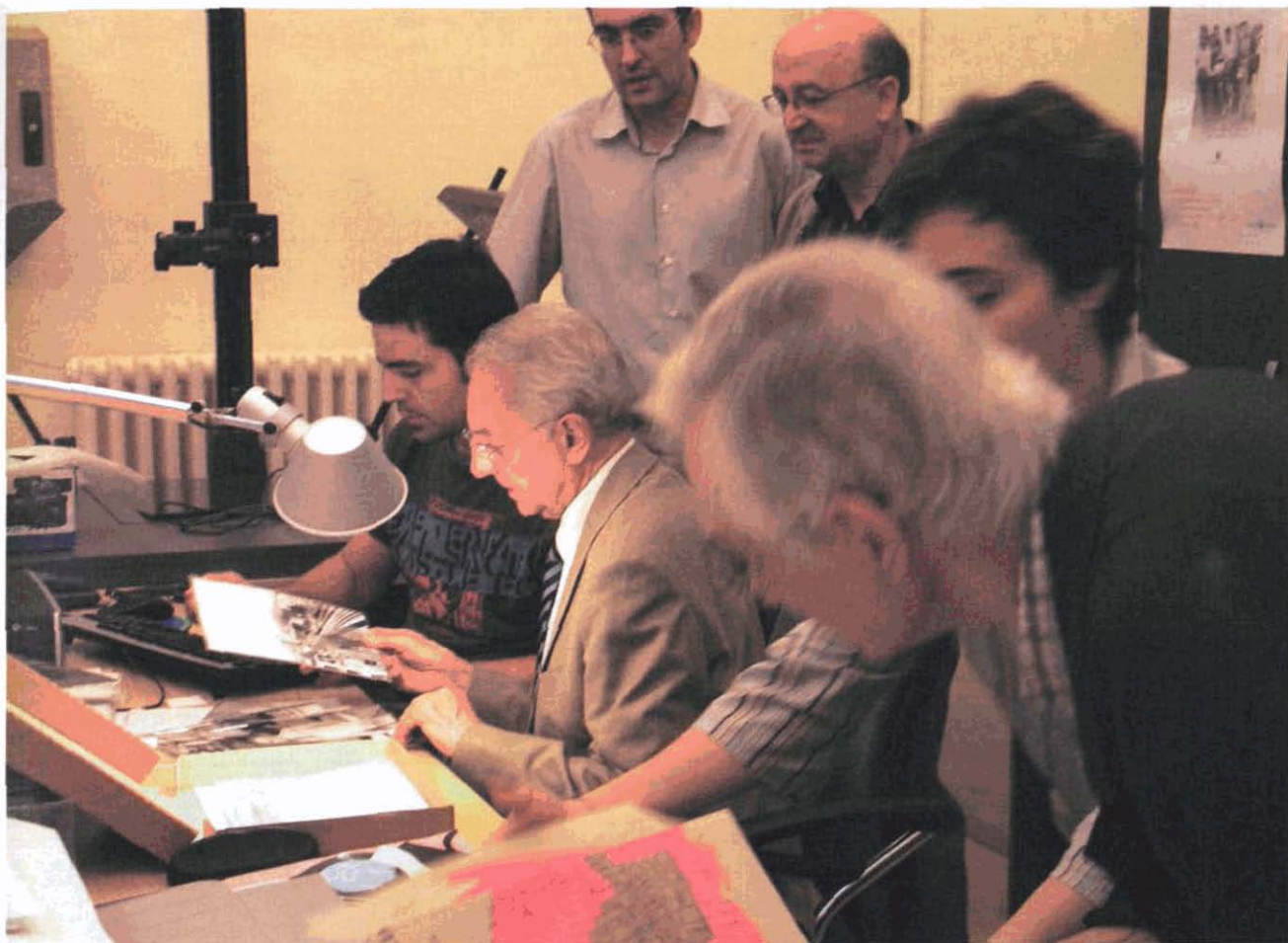
Les noves tecnologies han ajudat molt a implementar aquests processos. La disponibilitat de bases de dades per registrar tota la informació relativa a la fotografia i la captura digital dels nous ingressos han agilitzat les tasques a realitzar. Però per fer bona la frase "una imatge val més que mil paraules" és del tot necessari disposar de la màxima informació possible. Davant d'aquest repte, quins mecanismes té l'AHS per documentar les seves fotografies?

Alguns dels recursos habituals que ens poden ajudar a documentar les fotografies són: les notícies publicades a la premsa, els expedients de l'Ajuntament si es tractava d'actes públics de la nostra ciutat o la documentació en paper que hagi pogut arribar a l'AHS acompanyant les fotografies. Tot i això, sovint queden fotografies de les quals no en tenim cap informació i que, per tant, perden gran part del seu valor

informatiu i només conserven la bellesa estètica. En aquests casos és quan els tècnics de l'AHS utilitzem un dels recursos més preuats, la memòria de molts ciutadans que amb la seva col·laboració desinteressada fan parlar les fotografies que per a nosaltres eren mudes poc abans.

L'AHS és molt conscient que els seus usuaris, donants, cedents o simplement ciutadans de Sabadell que mai no havien tingut cap contacte amb la nostra institució poden ser els únics que ubiquin les fotografies en l'espai, el temps o identifiquin personatges amb noms i cognoms. És per això que des de l'any 2005 l'AHS ha prioritzat les polítiques de documentació dels seus fons i col·leccions fotogràfiques amb sessions de treball en què participen col·laboradors que de forma desinteressada ajuden a omplir els buits existents.

El perfil dels nostres col·laboradors és divers. Poden ser els donants o cedents de les fotografies, que estan més familiaritzats amb l'entorn de creació dels documents, i en poden ser els autors, familiars o amics, que tornen a reviu escenes del seu passat en veure les imatges. En altres casos són persones que han estat testimonis directes dels fets retratats i que per vivència personal poden recordar la informació continguda en la fotografia. Finalment, un darrer perfil serien els dels investigadors, estudiosos o especialistes en la matèria, que han dedicat moltes energies a

Fotografia 1. Documentació del fons fotogràfic de l'empresa Sucesores de Garriga i Germans, SA al taller de l'Arxiu Històric de Sabadell. Personatges d'esquerra a dreta: Genís Ribé (tècnic dels MMS), David González (tècnic d'arxius de la SIS), Francesc Garriga Gusi, Ramon Vendrell, Lúdia Guarch i Oriol Garriga Gusi. 30 d'octubre de 2006. Fotografia: Gisela Figueras. (AHS).

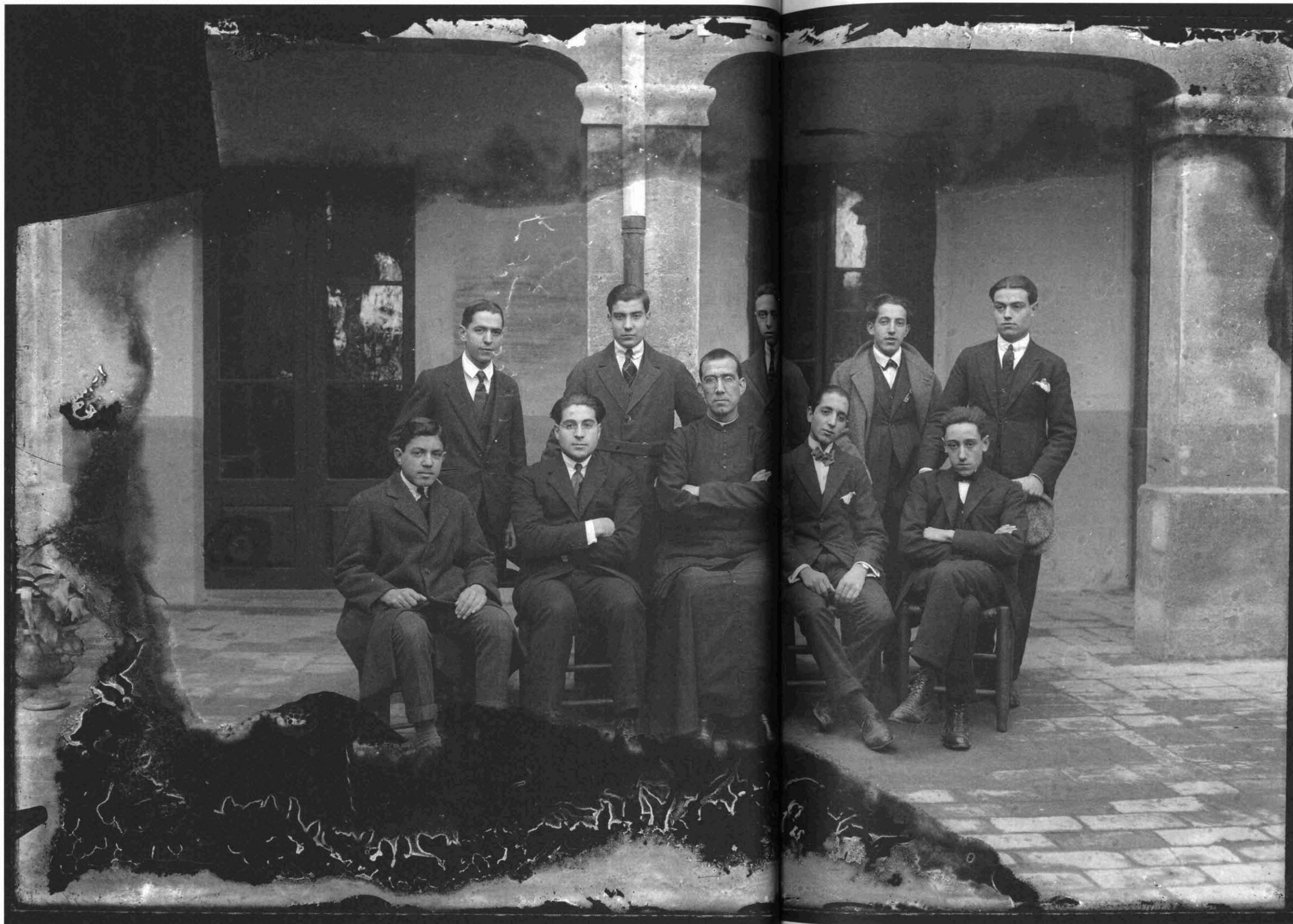
estudiar un tema i en són profunds coneixedors tot i no haver-los viscut directament.

Els projectes de digitalització desenvolupats els darrers anys per l'AHS han facilitat molt les coses. En les sessions de treball les imatges digitals són ampliades a la pantalla de l'ordinador per buscar pistes que puguin identificar llocs o persones, se n'imprimeixen jocs de còpies en paper a baix cost que els col·laboradors distribueixen a coneguts que creuen que poden aportar més dades i també s'envien les imatges per correu electrònic a altres institucions (arxius, museus, ajuntaments, particulars, etc.) que ajuden a millorar els resultats finals. Tota la informa-

ció recollida s'emmagatzema a la base de dades de la Secció d'Imatge i So, que gestiona tot el que sabem relacionat amb cada un dels exemplars.

A continuació exposem alguns exemples concrets de col·laboració ciutadana en els processos de documentació de la Secció d'Imatge i So de l'AHS.

Francesc Casañas Riera va ser el primer reporter gràfic de Sabadell. La seva producció es va centrar, entre els anys 1909 i 1936, a retratar escenes del món rural de Sabadell i del Vallès, esdeveniments socials, entitats locals, activitat industrial i cultural i escenes familiars. Actualment les seves plaques de vidre es conserven protegides en fundes

Fotografia 2. Junta de la Congregació Mariana amb el nou conciliari, el pare Pere Tura del Cor de Maria. Personatges drets, d'esquerra a dreta: Rodríguez, Casals, Codina, Isidre Vila Joanico i Jaume Mumbert. Asseguts: Llobet, Mateu Llorens, el pare Pere Tura, Ramon Clapés i Magrinyà. Sabadell, 31 de desembre de 1922. Autor: Francesc Casañas Riera. Documentat gràcies a les aportacions de Montserrat Sotorra Garriga. (AHS).

Fotografia 3. Sessió de documentació de fotografies a l'Arxiu Històric de Sabadell. Personatges d'esquerra a dreta: David Gonzàlez, Oriol Garriga, Montserrat Sotorra i Roser Relat. Sabadell, 14 de juliol de 2009. Fotografia: Isabel Pardo Navarro. (AHS).

de quatre solapes de paper amb paper neutre en dipòsits climatitzats de l'Arxiu Històric de Sabadell, a una temperatura i humitat controlades. L'any 2008 es va iniciar amb una regularitat setmanal sessions de treball amb la col·laboració de Montserrat Sotorra Garriga i Oriol Garriga Gusi, que amb les seves investigacions i coneixements han contribuït decisivament a la documentació del fons. També s'ha comptat amb la col·laboració puntual de Tomàs Casañas Guri (fill del fotògraf), Josep Miquel Sanmiquel Planell, Ricard Güell Santoja i Roser Relat Sampere.

Un altre exemple el trobem en la col·lecció de més de 80.000 negatius del sabadellenc Joan Balmes i Benedicto, un fons amb un valor excepcional que entre 1933 i 1965 recull molts actes i celebracions

que es fan a la ciutat, com també escenes de la vida familiar i professional del fotògraf. En aquest cas el fill del fotògraf, Martí Balmes i Novell, n'és el cedent i està col·laborant setmanalment amb els tècnics de l'AHS, aprofitant la seva vasta xarxa d'amistats, per completar la documentació de més de 23.000 fotografies, a dia d'avui.

Un altra cas és el de les sessions de treball fetes amb el prestigiós fotògraf Rafael Molins Alaix, que va donar la seva producció professional a l'AHS l'any 2004. Aquest fons il·lustra el dinamisme industrial dels anys 50 i 60 del segle XX, causa i conseqüència del creixement demogràfic i de la transformació de la ciutat de Sabadell. El fons es va documentar en 5 mesos i actualment està disponible a la ciutadania.

Fotografia 4. La família Casañas, Montserrat Sotorra, Oriol Garriga Gusi, Joan Comasòlivas i David González, al taller de l'Arxiu Històric de Sabadell observant els resultats de la digitalització i documentació del fons Francesc Casañas Riera, 30 de setembre de 2008. Fotografia: Isabel Pardo Navarro. (AHS).

No podem acabar aquest espai sense agrair l'ajuda d'investigadors i especialistes en la matèria, usuaris habituals de l'AHS, com Josep Maria Benaul Berenguer, Marcel Estadella Serrat, Albert Roig Deulofeu, Ramon Galí Boadella o el traspasat Joan Barberan Mas. També hi han contribuït de forma inestimable, com a mostra de col·laboració entre els treballadors de l'Ajuntament, els tècnics del Museu d'Història de Sabadell Genís Ribé Monge i Núria Juan-Muns Plans, els tècnics de la Regidoria d'Urbanisme Robert Vallribera Fernández i Yolanda Lozano Giménez, com també el personal de l'AHS Antonio Onetti Vera i Jordi Torruella Llopart.

Finalment, cal destacar que aquestes col·leccions fotogràfiques s'han creat gràcies a persones sensibilitzades amb la necessitat de conservar-les i documen-

tar-les i que van treballar molt, desinteressadament i amb pocs mitjans. La seva feina va ser l'inici del nostre treball actual, per això l'AHS vol aprofitar aquest espai per mostrar el seu agraïment a tots els sabadellencs i sabadellenques que al llarg dels anys han col·laborat d'alguna manera amb nosaltres. A dia d'avui aquest esperit continua i l'ús de les noves tecnologies ajuda i facilita aquesta tasca. Els processos de documentació de fons fotogràfics continuen en marxa a l'AHS. Actualment s'està treballant en el fons de l'aviació a Sabadell cedit per Pere Ribalta Puig, que col·labora intensament en la identificació de les imatges. Esperem poder continuar amb una feina de vital importància per conservar la memòria històrica de la nostra ciutat i que sense tants amics que ens ajuden de forma desinteressada no podríem fer. ●